

**Силабус курсу «Мова та ідеологія»
2019/2020 навчального року**

Назва курсу	Мова та ідеологія
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра загального мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035 Українська мова та література. Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність 014 Середня освіта. Спеціалізація 014.01 Українська мова і література
Викладачі курсу	Професор кафедри загального мовознавства, доктор філологічних наук Г.П. Мацюк; доцент кафедри українського прикладного мовознавства, кандидат філологічних наук Л.Є. Дуда
Контактна інформація викладачів	https://philology.lnu.edu.ua/employee/matsyuk-halyna h_matsyuk@yahoo.com https://philology.lnu.edu.ua/employee/duda-lesya dudalesia@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	понеділок(13.15) і середа (13.15)
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/mova-ta-ideolohiia
Інформація про курс	Дисципліну «Мова та ідеологія» вивчають студенти 4 курсу. Предмет поглиблює знання із соціолінгвістики, які вже сформували дві інші дисципліни: «Соціолінгвістика: наука про мову і суспільство» (для ст. 2 курсу), «Вступ до соціолінгвістики» (для ст. 3 курсу), «Мовна політика: світ і Україна» (для ст. 3 курсу)
Коротка анотація курсу	Курс поглиблює прикладну сутність соціолінгвістики як наукового напрямку та навчальної дисципліни про особливості функціонування мови в соціумі на підставі вивчення взаємодії між мовою та ідеологією в суспільстві. Теми лекцій формують критичне мислення студента та його практичні навички аналізу на підставі дослідження різних питань із сучасної дійсності на рівні суспільства та індивіда, що проживає в умовах інформаційної війни. У результаті вивчення курсу студент повинен знати історію та теорію аналізу взаємодії мови та ідеології в різних дисциплінах та соціолінгвістиці, поняття про офіційний дискурс та опозиційний, вплив ідеології на систему і структуру української мови у 20 ст., роль ідеології «русского мира» і боротьбу за статус російської мови в Україні і проти зростання суспільних функцій української мови як державної. У результаті вивчення курсу студент повинен вміти сформувати власну думку про мову ідеології та впливи ідеологій на мову, застосувати свої знання для написання есе, наукового реферату, статті в газету, виступу на круглому столі.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – розкрити взаємодію мови та ідеології на підставі нових теоретичних положень та ілюстративного матеріалу.

	<p>Сформувати критичне мислення студента, який живе в умовах постійних дискусій про мову у час гібридної війни. Сприяти розвитку практичних навиків аналізу питань суспільної комунікації, пов'язаних із гуманітарними цінностями українців.</p> <p>Цілі курсу – обґрунтувати міждисциплінарний підхід до вивчення взаємодії мови та ідеології, розкрити досвід вивчення питання в різних соціолінгвістичних традиціях; систематизувати аспекти аналізу в українській соціолінгвістиці; пояснити роль взаємодії мови та ідеології у вирішенні питань зовнішньої та внутрішньої політики України (історія, сьогодення).</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><i>І. Основна</i></p> <p><i>Белодед И. К.</i> Ленинская теория национально-языкового строительства в социалистическом обществе /АН УССР. Ин-т языкознания им. А.А.Потебни АН СССР. Отделение литературы и языка. – М.: Наука, 1972. – 214 с.</p> <p><i>Білодід І. К.</i> Мова і ідеологічна боротьба. – К.: Наук. думка, 1974. – 83 с.</p> <p><i>Вежбицкая А.</i> Антитоталитарный язык в Польше: механизмы языковой самообороны // Вопросы языкознания. – 1993. – № 4. – С. 47–58.</p> <p><i>Земская Е.А.</i> Клише новояза и цитация в языке постсоветского общества// Вопросы языкознания. –1996. – № 3. – С. 23-31.</p> <p><i>Калиновська О.</i> Лексико-семантична структура українського політичного дискурсу 70-х років 20 ст. //Наукові записки. – Т.20. Філологічні науки. – 2002. – С.19-22.</p> <p><i>Кашкин В.Б.</i> Маркеры своего и чужого в межкультурном диалоге// Взаимопонимание в диалоге культур: условия успешности: Ч.2. – Воронеж: Изд. Воронежского ун-та, 2004. – С.49-62.</p> <p><i>Кин Дж.</i> Демократия и гражданское общество. – Москва: Прогресс-Традиция, 2001. – 401 с.</p> <p><i>Кубайчук В.</i> Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. – К., 2004.</p> <p><i>Кулик В.</i> Дискурс українських ЗМІ: ідентичності, ідеології, владні стосунки. – К.: Критика, 2010. – 655 с.</p> <p><i>Масенко Л.</i> Мова і суспільство: постколоніальний вимір. – К.: Вид. Дім: «Києво-Могилян. акад.», 2004. – 163 с.</p> <p><i>Масенко Л.</i> Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> До витоків соціолінгвістики: соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Лінгвістичний ландшафт України як взаємодія мови та ідеології: минуле та сьогодення // Мова і суспільство. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2017. – Вип 8. – С.71-83</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Про потребу дослідження проблеми «дискримінація за мовною ознакою» в українській соціолінгвістиці // Studia Ucrainica Varsoviensia 2. – Warszawa, 2014. – S. 97-111.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Про природу взаємодії мови та ідентичності в Україні (на матеріалі міського урбанімікону радянського та пострадянського періодів) // Україноцентризм наукового сумління. Збірник наукових праць на пошану професора Зеновія Терлака. – Львів: Ліга-Прес, 2014. – С.539-565.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Розвиток теорії соціолінгвістики: формування змісту поняття «мова ворожнечі» як форми дискурсивної дискримінації // Studia Ucrainica Varsoviensia 3. – Warszawa, 2016. – S.111-123.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Розвиток теорії сучасної соціолінгвістики: формування змісту поняття «інституційний мовний менеджмент» // Мова і суспільство. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2014. – Вип. 4. – С. 12-32.</p> <hr/> <p>Мовна складова національної ідеології.- http://www.day.kiev.ua/uk/article/poshtadnya/movna-skladova-nacionalnoyi-ideologiyi</p> <p>Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз та рекомендації. – К., 2008.</p> <p>Мовні права в сучасному світі. – Ужгород, 2014.</p> <p><i>Могилевская О. А.</i> Динамика идеологической тональности в российских и американских публицистических статьях: автореф. дис. ...канд. филол.</p>

наук. – Волгоград, 2011.

- Мінчак Г.Б.* Конотативна семантика сучасних ідеологічно забарвлених номінативних одиниць (на матеріалі української преси 90-х рр.). – К., 2003.
- Нации и национализм / Б.Андерсон, О.Бауэр, М.Хрох и др.; Пер с англ. и нем. Л.Е. Переяславцевой, М.С. Панина, М.Б. Гнедовского. – М.: Практикс, 2002. – 416 с. – (Серия "Новая наука политики").
- Обережно – мова! Матеріали слухань у Верховній Раді України від 12 березня 2003 р. – К., 2003.
- Патриотизм как идеология возрождения России. – М.: Российский институт стратегических исследований, 2014.
- Сарнов Б.* Наш советский новояз. Маленькая энциклопедия реального социализма. – М., 2002. – 432 с.
- Слісаренко І.* Державна мова як знаряддя контролю владою засобів масової інформації в Україні // Проблеми утвердження і функціонування державної мови в Україні: Матеріали міжнародної наукової конференції 28-29 листопада 1996 р. – К. 1998.
- Советская власть и медиа: [сб. ст.; под ред. Ханса Гюнтера и Сабины Хэнсген]. – СПб.: Академический проект, 2006. – 622 с.
- Стишов О.А.* Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). – К., 2003.
- Сучасні теорії нації. Модерністська теорія: К. Дойч, Е. Геллнер, Е. Гобсбаум, Б.Андерсон. Примордіалізм: К. Гірц. Постмодерністська теорія нації: Е.Сміт.
- Українська мова у ХХ ст.: історія лінгвоциду. – К., 2005.
- Филиппова М.А.* Идеологический концепт «демократия» (на материале лингвокультуры США): автореф. дис. ...канд филол наук. – Волгоград, 2007. – 22с.
- Хоббаум Э.* Нации и национализм после 1780г. / пер. А.А. Васильева. – Спб., 1998.
- Шнайдерова Т.В.* Советская идеологическая картина мира: субъекты, время, пространство (на материале заголовков газеты «Правда» 30-40-х гг.): автореф. дис. ...канд. филол наук. – Омск, 2007.
- Яворська Г. М.* Прескриптивне мовознавство як дискурс: Мова, культура, влада. – К., 2000. – 285 с.
- Русинський язык / Ред. Р. R. Magocsi. – Opole: Uniwersytet Opolski, 2004. – 474 s.
- Ябур В., Плішкова А.* Сучасний русинський списовний язык. – Пряшів: Пряшівська універзіта в Пряшові, Інститут русинського языка і культури, 2009. – 212с.
- Greenfeld L.* Nationalism: Five Roads to modernity. – Harvard University press, 2001.
- Greenfeld L.* Nationalism and the Mind // Nations and Nationalism. – №11(3). – 2005. – P.325-431.
- Bartlett Tom.* Analysing Power in Language. A practical guid. – London and New York, 2014.-212.
- Matsyuk H.* Marking Ukrainiane’s public space as interaction of language and ideology: past and present// Name and Naming. Sacred and Profane in Onomastics. – Baja Mare, 2017. – P. 889-900.
- Matsyuk H.* Urban Street Names as a Marker of Language /Authority Interaction in Ukraine: Soviet (1922–1991) and Post-Soviet Periods (1991–2011) //Names in daily life. BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA – № 11. – Barsełona, 2014. – P. 361–369.
- Smith A.* The Ethnic Origins of Nations. – Oxford, 1986. – 274 p.

2.Додаткова

- Андерсон Б.* Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма /пер. с англ. В.Г. Николаева. – М., 2001.
- Арендт Х.* Джерела тоталітаризму. – К.: Дух і Літера, 2002. – 582 с.
- Бакаєв Ю. В.* Тоталітарне суспільство: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. ...канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Укр. академія держ. управління при Президентові України. – К., 1997. – 20 с.
- Бутковська О.* Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах: автореф. дис. ...канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» /Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. –

	<p>Львів, 2016. – 20 с.</p> <p><i>Гавриш М. М.</i> Комунікативні засоби вираження соціального статусу особи в художній прозі Івана Франка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2009. – 18 с.</p> <p><i>Горда О. М.</i> Становлення та розвиток словотвірної термінології в галицьких шкільних граматиках української мови (друга пол. XIX - поч. XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.</p> <p><i>Дзябло Ю. М.</i> Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17. – Львів, 2015. – 20 с.</p> <p><i>Луцько Л.</i> Соціальна природа імені людини: (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX – перша половина XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013. – 20 с.</p> <p><i>Трумко О. М.</i> Соціально-індивідуальна природа сімейної комунікації в художньому дискурсі Івана Франка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2013. – 20 с.</p> <p><i>Рослицька М. В.</i> Прецедентні імена як ідеологічні маркери у промовах президентів України, Польщі та Франції // Актуальні питання та проблеми розвитку сучасної мови та літератури. – Одеса, 2017. – С. 82–86.</p> <p><i>Рослицька М. В.</i> Семантичне варіювання власної назви як спосіб організації прецедентних імен у політичному дискурсі // Мова і суспільство. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2017. – Вип. 8. – С. 102–112.</p> <p><i>Чучвара А. П.</i> Соціокогнітивні чинники формування прізвища школяра (на матеріалі неофіційного іменника учнів Львівської області): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”/Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2013. – 20 с.</p> <p>3.Словники</p> <p><i>Пачев А.</i> Малка енциклопедия по социолінгвистика. – Плевен, 1993.</p> <p><i>Baker C., PrysJones S.</i> Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education. – Multilingual Matters, 1998.</p> <p><i>Crystal D.</i> An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. – Oxford, 1992.</p> <p><i>Crystal D.</i> The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge, 1992.</p> <p>Encyklopédia Jazykovedy. – Bratislava, 1993.</p> <p><i>Skudrzykowska A., Urban K.</i> Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej. – Kraków; Warszawa, 2000.</p> <p>The Languages of the World. New Edition. – London; New York, 1995.</p> <p>The World Major Languages / Ed. by Bernard Comrie. – London; New York, 1991.</p> <p><i>Trudgill P.</i> A Glossary of Sociolinguistics. – Edinburgh University Press, 2003.</p> <p><i>Trudgill P.</i> Introducing language and society. – Penguin, 1992.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (7-й)
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 120 годин, у т. ч. 30 годин лекційних і 90 годин самостійної роботи. 4 кредити ЄКТС. 2 модулі.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвинути свою професійну (лінгвістичну, культурну, історичну) компетентність; - поглибити свої знання про мову та суспільство; реалізацію зав'язків: мова-ідеологія / політика / національна безпека / ідентичність / індивід / вік / стать / соціально-професійна діяльність/ місце проживання; - вміти сформулювати свою оцінку щодо різних виявів взаємодії мова – ідеологія в історії України.
Ключові слова	Мовна спільнота, ідеологія, політика, форми існування мови в суспільстві, статус мов, мовне законодавство, соціальна природа власної назви, рідна мова, мовна політика, мова політики, мова і національна безпека, «русский мир», мова і війна, синхронія та діахронія ілюстративного матеріалу.

Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Вступ до мовознавства. Історія. Соціолінгвістика: знання про мову та суспільство. Вступ до соціолінгвістики. Мовна політика: світ і Україна.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Викладач використовує методи: зіставний, дискурс-аналізу, біографічний, описовий, презентацій ілюстративного матеріалу та ін. Студенти поглиблюють знання про методи збору ілюстративного матеріалу в соціолінгвістиці: анкетування, усне опитування, метод спостерігача, парадокс спостерігача, інтерв'ю та ін.
Необхідне обладнання	Проектор, екран, ноутбук, доступ до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> • 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20 на підставі рефератів; • модулі: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100.
Теми рефератів до заліку (на вибір)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Імена новонароджених з різних територій України. Чому були приклади впливу ідеологій на процес називання в 19 і 20 століттях? 2. Ідеологічний компонент у прізвищах школярів. Систематизувати і розкрити на власному ілюстративному матеріалі. 3. Соціальна нерівність та імена новонароджених у Львові 19-20 ст. 4. Зміна мовних маркерів у суспільному просторі міст і сіл України в першій половині 20 ст. Чому? 5. Як і чому відбувалися зміни урбанімікону Львова в першій половині 20 ст.? 6. Мовні маркери суспільного простору населених пунктів в Україні до і після декомунізації. 7. Функції української мови та ідеологія в дискурсі праць І. Огієнка. 8. Форми існування мови в радянському суспільстві і комунікативні практики. Досвід радянських республік. 9. Мовна ситуація в Україні: історія, радянська дійсність, роки незалежної держави. 10. Мова і влада: чому відбувається взаємодія? (на прикладі різних країн світу та України). 11. Мова і національна безпека. Вплив ідеології на взаємодію. Досвід сучасної України. 12. Лінгвістичні показники впливу ідеології на мову та мови на ідеологію. Наведіть власні приклади.
Питання на залік	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ідеологічний компонент мовного законодавства. Обґрунтуйте на прикладах. 2. Ідеологічний компонент заборон функцій української мови в 19ст. 3. Ідеологічний компонент у відродженні функцій української мови

	<p>в 1917-1921 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Українська мова як державна в інституційному дискурсі 20-го ст. 5. Розвиток українського мовознавства: ідеологічні впливи в 20-30-рр 20 ст.(реалізація ідей М. Марра). 6. Марксистсько-ленінська ідеологія і соціальна база носіїв української мови (на прикладі голодоморів). 7. Русифікація як маркер ідеології в СРСР. Звуження суспільних титульних мов. 8. Мова і революції як зіткнення ідеологічних чинників. 9. Виступи президента РФ: мовні маркери ідеології «руського мира». 10. Промови Патріарха Кирила: мовні показники ідеології «руського мира». 11. Російська мова та ідентичність у контексті ідеології «руського мира». 12. Українська мова і питання стратегії національної безпеки в Україні (за документом 2015 р.). 13. Мовне законодавство в Україні як об'єкт політичних дискусій (1991-2015). 14. Поняття «мовний конфлікт» (на прикладі українського досвіду 2010-2012 рр. і прийняття Закону України «Про засади державної мовної політики в Україні»). 15. Поняття «дискримінація за мовною ознакою» (коли і де відбувається?).
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год.	Термін виконання
1 т. 2 год.	<p style="text-align: center;">МОДУЛЬ І.</p> <p>Лекція 1. Вступ. Вивчення звязку мови та ідеології в науці</p> <p>1. Взаємодія <i>мова – ідеологія</i> як об’єкт міждисциплінарного аналізу.</p> <p>2. Соціолінгвістика як науковий напрям та навчальна дисципліна і дослідження взаємодії <i>мови та ідеології</i>. Предметна сфера аналізу.</p> <p>3. Аспекти дослідження: функція мови як засобу ідеологічного впливу; ідеологія як генеральна стратегія поступу нації: мовний, культурний, економічний, оборонний, геополітичний аспекти; тлумачення видів ідеології в словниках різних типів; історія і досвід вивчення питання та ін.</p>	Лекція	<p><i>Мацюк Г.</i> Прикладна соціолінгвістика. – Львів, 2009.</p> <p><i>Масенко Л.</i> Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010</p> <p><i>Grabias S.</i> Język w zachowaniach społecznych. – Lublin, 2003.</p> <p><i>Белодед И. К.</i> Ленинская теория национально-языкового строительства в социалистическом обществе / АН УССР. Ин-т языкознания им. А. А. Потебни. АН СССР. Отделение литературы и языка. – М.: Наука, 1972. – 214 с.</p> <p><i>Matsyuk H.</i> A new role for Sociolinguistics in the hierarchy of Linguistics disciplines (the experience of Ukraine) // Езикова политика на Европейския съюз и европейското университетско пространство. Велико Търново, 5–7 октомври 2005 г. – Велико Търново, 2006. – Т.2. – С. 217–230.</p>	Опрацювання літератури. 6 год.	1 т.

1 т. 2 год.	<p>Лекція 2.</p> <p>Мова та ідеології як комплекс семіотичних засобів</p> <p>1. Обмін між мовою ідеології і загальномовним словником. 2. Тоталітарний режим і «новомова» (Оруелл, роман «1984»). Мова тоталітаризму. 3. Знак в ідеології. Зв'язок знака, образу і масової свідомості.</p>	лекція	<p><i>Spolsky B.</i> Sociolinguistics. – Oxford, 1998. – P. 66–78.</p> <p>Sociolinguistics. A reader and coursebook / Ed. N. Coupland, A. Jaworski. – New York, 1997.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2009.</p> <p><i>Орвел Дж.</i> 1984. Роман-антиутопія. – К., 2013.</p>	<p>Опрацювання літератури. Реферат: Лінгвістичні показники впливу ідеології на мову та мови на ідеологію. Наведіть власні приклади.</p> <p>6 год.</p>	1 т.
2 т. 2 год.	<p>Лекція 3.</p> <p>Структура мови ідеології</p> <p>1. Документально-офіційна мова політичної влади. 2. Мова дипломатії. 3. Мова переконання. 4. Мова політичної пропаганди.</p>	лекція	<p><i>Bilaniuk Laada.</i> Contested Tongues. Language Politics and Cultural Correction in Ukraine. – New-York; London, 2005.</p> <p><i>Lipińska E.</i> Język ojczysty, język obcy, język drugi. Wstęp do badań dwujęzyczności. – Kraków, 2003.</p> <p><i>Lubaś W.</i> O polskim zarysie socjolingwistyki. Plan metodologiczny // Socjolingwistyka. – 1994. – № XIV. – S.7–18.</p> <p><i>Луцук О.</i> Боротьба з русифікацією у брошурах та листівках ОУН. - http://incognita.day.kiev.ua/tema-borotbi-z-rusifikacziyeyu.html</p>	<p>Опрацювання літератури.</p> <p>6 год.</p>	2 т.
3 т. 2 год.	<p>Лекція 4.</p> <p>Типи символів у мові ідеології</p> <p>1. Класифікаційний тип (як означення форм державного керування). 2. Описовий тип (опис явища без оцінки у</p>	лекція	<p><i>Білодід І. К.</i> Мова і ідеологічна боротьба. – К. : Наук. думка, 1974. – 83 с.</p> <p><i>Данилевська О.</i> Мова в революції та революція в мові. – К., 2009.</p> <p><i>Зарецький О.О.</i> Офіційний та альтернативний дискурси: 1950-1980-ті роки в УРСР. – К., 2008.</p>	<p>Опрацювання літератури. Реферат: Імена новонароджених з різних територій України. Чому були приклади впливу ідеологій на процес називання в 19 і 20</p>	3 т.

	<p>термінах „демократія”, „соціалізм”, зміст яких уточнюється за допомогою означень).</p> <p>3. Ідеальний тип (використані одиниці є носіями мисленнєвих конструкцій, побудованих на основі об'єднання множинності дифузних і дискретних явищ: наприклад, „свобода”, „справедливість”, „солідарність”, найвиразніше відображаючи характер мови ідеології).</p> <p>4. Мова, ідеологія і революції (мова і Помаранчева революція. 2004 р. Мова і Євромайдан 2013–2014 рр.).</p>		<p><i>Калиновська О.</i> Ідеологічний простір української мови (до проблеми семантичної характеристики української мови) // НАУКОВІ ЗАПИСКИ НаУКМА. – Том 137. Філологічні науки (Мовознавство). – 2012.</p>	<p>століттях?</p> <p>6 год.</p>	
<p>3 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Лекція 5.</p> <p>Вплив ідеології на мову: напрями реалізації і досвід вивчення</p> <p>1. Кесслер, А. Норберт, В. Шмідт про варіювання політичної лексики німецької мови з позицій різних мовних практик, зумовлених різними ідеологіями у ФРН й НДР.</p> <p>2. Радянське мовознавство про зв'язок ідеології та мови: ідеологічні функції мови, про мову як засіб ідеологічної боротьби</p> <p>3. Тоталітарна мовна практика («новомова», польська мова «в її комуністичній версії») як об'єкт аналізу в мовознавстві.</p>	<p>лекція</p>	<p><i>Мацюк Г.</i> До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2009.</p> <p><i>Зарецький О.О.</i> Офіційний та альтернативний дискурси : 1950-1980-ті роки в УРСР. – К., 2008.</p>	<p>Опрацювання літератури.</p> <p>6 год.</p>	<p>3 т.</p>
<p>4 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Лекція 6.</p> <p>1. Українські дослідники: вплив ідеології на мову (І. Огієнко, О. Зарецький, Л. Нагорна, К. Серажим, С. Шумлянський, Г. Яворська, В. Кулик).</p> <p>2. Російські мовознавці про вплив ідеології на мову (Р. Будагов, Ю. Дешерієв, Т. Крючкова,</p>	<p>лекція</p>	<p><i>Зарецький О.О.</i> Офіційний та альтернативний дискурси: 1950-1980-ті роки в УРСР. – К., 2008.</p> <p><i>Ткаченко О.</i> Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.</p>	<p>Опрацювання літератури.</p> <p>Реферат: Функції української мови та ідеологія в дискурсі праць І. Огієнка.</p> <p>6 год.</p>	<p>4 т.</p>

	<p>Н.Купіна, І. Стернін, Д. Шмельов, А. Чудінов, О.Шейгал та інші).</p> <p>3. Класифікація слов'янських мов і ідеологія: проект «русинська мова» (концепція Магочі).</p> <p>4. Мова і національна та інформаційна безпека.</p>				
<p>5 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Лекція 7.</p> <p>Ідеологія «руського мира» і її мовний компонент</p> <p>1. Концепція П. Щедровицького: від національної держави до держави-діаспори.</p> <p>2. Фонди, інституції, Інститут країн СНГ (К.Затулін). Політика «м'якої сили» (В. Путін, К. Косачев).</p> <p>3. Російськомовне населення як засіб впливу на функції мов в Україні.</p> <p>4. Діяльність проросійських політиків в Україні: Колесніченко В., Ківалов В., Бондаренко О. та ін., їх вплив на формування мовної ідеології 2010-2013 рр. в Україні.</p>	лекція	<p><i>Мацюк Г.</i> Розвиток теорії сучасної соціолінгвістики: формування змісту поняття інституційний мовний менеджмент // Мова і суспільство. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2014. – Вип. 4. – С. 12-32.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Про потребу дослідження проблеми «дискримінація за мовною ознакою» в українській соціолінгвістиці // Studia Ucrainica Varsoviensia 2. – Warszawa, 2014. – S.97-111.</p>	Опрацювання літератури.	5 т.

<p>5 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Лекція 8.</p> <p>Ідеологія і система української мови</p> <p>1. Радянська ідеологія і українська мова: пасивізація традиційного лексикону й формуванням нового ядра в її лексико-семантичній системі, представленого політико- і соціально-філософськими поняттями «Фундаментальний лексикон» у системі мови і вплив на лексичну сполучуваність.</p> <p>2. Ідеологія та історія українського правопису.</p> <p>3. Ідеологія «руського мира» і поява термінів та словосполучень в українській та російській мовах: <i>Новороссія, новоросець, захист російськомовних співвітчизників</i> та ін.</p>	<p>лекція</p>	<p><i>Мацюк Г.</i> До витоків соціолінгвістики. – Львів, 2008.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009.</p> <p><i>Ткаченко О.</i> Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.</p> <p><i>Самар В.</i> «М'яка сила».- https://investigator.org.ua/ua/articles/173427/</p>	<p>Опрацювання літератури. Реферат: Мовні маркери суспільного простору населених пунктів в Україні до і після декомунізації.</p> <p>6 год.</p>	<p>5 т.</p>
<p>6 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>МОДУЛЬ II.</p> <p>Лекція 9.</p> <p>Формування змісту поняття «рідна мова»: ідеологічний компонент</p> <p>1. Рідна мова. Підходи до категорії в різних науках.</p> <p>2. Мовна стійкість. Чому це змінна категорія? У чому полягає її зв'язок зі збереженням мови, зміною коду?</p> <p>3. Мовна компетенція як компонент культурної та професійної компетентності.</p>	<p>лекція</p>	<p><i>Ажнюк Б. М.</i> Мовна єдність нації: діаспора й Україна. – К., 1999.</p> <p><i>Bilaniuk Laada.</i> Contested Tongues. Language Politics and Cultural Correction in Ukraine. – New-York; London, 2005.</p> <p><i>Гавриш М. М.</i> Комунікативні засоби вираження соціального статусу особи в художній прозі Івана Франка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2009.</p> <p><i>Дзябко Ю. М.</i> Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17. – Львів, 2015..</p>	<p>Опрацювання літератури. Реферат: Зміна мовних маркерів у суспільному просторі міст і сіл України в першій половині 20 ст. Чому?</p> <p>6 год.</p>	<p>6 т.</p>

			<p><i>Дуньо Л.</i> Соціальна природа імені людини: (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, ХІХ – перша половина ХХ ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013.</p> <p><i>Трумко О. М.</i> Соціально-індивідуальна природа сімейної комунікації в художньому дискурсі Івана Франка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” /Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2013.</p> <p><i>Чучвара А. П.</i> Соціокогнітивні чинники формування прізвиська школяра (на матеріалі неофіційного іменника учнів Львівської області): автореф. дис. ...канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”/Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2013.</p>		
7 т. 2 год.	<p>Лекція 10.</p> <p>Мовне облаштування світу й ідеологічні впливи</p> <p>1. Лінгвістичні засади мовного облаштування в державах: етнічний та мовний розвиток (аспекти взаємодії); статус мов.</p> <p>2. Основні категорії соціолінгвістичного опису: мовна політика, мовна ситуація, двомовність (багатомовність), диглосія, мовний конфлікт, мовні права людини, дискримінація за мовною ознакою, мовне законодавство.</p> <p>3. Мовна політика та мовна ситуація на українських територіях до 1991 р. і в роки</p>	лекція	<p><i>Больман І.</i> Мовні війни в Європі /Пер. з фр. – К., 2007. – 280 с.</p> <p>Мовні права в сучасному світі. – Ужгород, 2014.</p> <p><i>Марусик Т.</i> Правові аспекти мовної політики Франції // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 37–42.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Про потребу дослідження проблеми «дискримінація за мовною ознакою» в українській соціолінгвістиці // Studia Ucrainica Varsoviensia 2. – Warszawa, 2014. – S.97-111.</p>	Опрацювання літератури. Реферат: Мовна ситуація в Україні: історія, радянська дійсність, роки незалежної держави.	7 т. 6 год.

	<p>незалежної України.</p> <p>4. Дискусії навколо визначення статусу мов: рідна мова, державна мова, офіційна мова, мова мігрантів та ін.</p>				
7 т. 2 год.	<p>Лекція 11.</p> <p>Роль ідеології у формуванні мовного законодавства</p> <p>1. Поняття про європейське мовне законодавство. Характеристика документів. Європейська Хартія регіональних або міноритарних мов.</p> <p>2. Аналіз українського мовного законодавства (1989 і 2012 рр.).</p> <p>3. Впливи політиків на мовне законодавство. Досвід РФ та України.</p> <p>4. Приклади забезпечення мовних прав людини в різних країнах світу.</p>	лекція	<p>Мовна політика і мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. – К., 2008</p> <p><i>Масенко Л.</i> Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Розвиток теорії соціолінгвістики: формування змісту поняття «мова ворожнечі» як форми дискурсивної дискримінації // <i>Studia Ucrainica Varsoviensia</i> 3. – Warszawa, 2016. – S.111-123.</p>	Опрацювання літератури. 6 год.	7 т.
8 т. 2 год.	<p>Лекція 12.</p> <p>Мовна політика і її ідеологічне підґрунтя в сучасних умовах</p> <p>1. Актуалізація соціолінгвістичної проблематики в умовах інформаційної війни проти України.</p> <p>2. Проблеми: мова і політика, мовна політика та їх розв'язок в умовах української дійсності.</p> <p>3. Мова, суспільство і влада: досвід</p>	лекція	<p><i>Мацюк Г.</i> Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. – Львів, 2009.</p> <p><i>Бондар О. І.</i> Мова: структура, суспільство, культура. – Одеса, 2012.</p> <p>Стратегія національної безпеки України. – 2015.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Лінгвістичний аудит суспільної комунікації як один із інструментів комунікативно-контентної безпеки //Контентно-потоківі моделі як тактичні</p>	Опрацювання літератури. Реферат: Мова і національна безпека. Вплив ідеології на взаємодію. Досвід сучасної України. 6 год.	8 т.

	<p>пострадянських країн та українська реалізація.</p> <p>4. Мова і національна безпека.</p>		<p>інструменти комунікаційно-контентної безпеки. – К., 2017. – С.220-223.</p> <p><i>Нагорна Л.</i> Регіональна ідентичність: український контекст. –К., 2008.</p>		
9 т. 2 год.	<p>Лекція 13.</p> <p>Мова як маркер ідентичностей. Чи є при цьому впливи ідеологій?</p> <p>1. Динаміка взаємодії мови та ідентичності у різних країнах світу: Фінляндія, Австрія, Франція, Великобританія, Швейцарія, США, Ізраїль, Індія, Канада.</p> <p>2. Асиметрія мови та ідентичності. Регіональна ідентичність і національна безпека (Мова і корсиканська ідентичність; Мова та ідентичність: досвід Республіки Ірландії та Північної Ірландії; Мова і аландська ідентичність у Фінляндії. Динаміка змін; Каталонська мова і ідентичність: Каталонія)</p> <p>3. Мова і європейська надідентичність. Дискусії.</p> <p>4. Мова, ідеологія і українська ідентичність.</p>	лекція	<p><i>Нагорна Л.</i> Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань. – К, 2011.</p> <p><i>Беліцер Н.</i> Регіональна ідентичність і регіональний сепаратизм у сучасній Європі. - http://www.ucipr.kiev.ua/publications/regionalna-identichnist-i-regionalnii-separatizm-u-suchasnii-evropi</p> <p><i>Гладяк Т.</i> Європейська ідентичність у документах Євросоюзу. - http://www.lnu.edu.ua/personal/mdlviv/visnyk/15/identychnistj.html</p>	<p>Опрацювання літератури.</p> <p>Реферат: Мова і влада: чому відбувається взаємодія? (на прикладі різних країн світу та України).</p> <p>6 год.</p>	9 т.
9 т. 2 год.	<p>Лекція 14.</p> <p>Ідеологія і руйнування зв'язку мова - українська ідентичність: історичний досвід</p> <p>1. Мова як засіб формування національної ідентичності в умовах Російської імперії, СРСР. Перебіг.</p> <p>2. Мова, національна ідентичність і влада. Скільки всіх указів проти розвитку функцій української мови?</p>	лекція	<p>Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання. – К., 2015.</p> <p>Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду. Документи і матеріали. – К., 2005.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. – Львів, 2009.</p>	<p>Опрацювання літератури.</p> <p>Реферат: Форми існування мови в радянському суспільстві і комунікативні практики. Досвід радянських республік.</p> <p>6 год.</p>	9 т.

	3. Мова, суспільство і влада в незалежній Україні. Труднощі діалогу.				
10 т. 2 год.	Лекція 15. Конструювання російської ідентичності в сучасній РФ 1. Просування російської культури та російської мови як державна проблема. Інституції. 2. Валдайські зустрічі: вироблення концепцій розвитку мови та ідентичності. 3. Роль російської мови у виступах Президента РФ, Патріарха Кирила. 4. Концепції про мову та ідентичність.	лекція	Национальная идентичность и будущее России. 2014. - http://vid-1.rian.ru/ig/valdai/Identity_rus.pdf Рабочая программа дисциплины «Современные теории идентичности» для направления 040100 Социология (магистратура). – Краснодар, 2009. - http://www.ucipr.org.ua/userfiles/Tvij_Vybir2014_VR_N1_policy_identity.pdf	Опрацювання літератури. 6 год.	10 т.